

ної бібліографічної інформації на машинних носіях потребує проведення робіт з їх структуризації. Для здійснення таких робіт з метою кумуляції інформації у бібліографічних БД доцільно використовувати інтелектуальні системи розпізнавання бібліографічної інформації.

Дослідна експлуатація однієї з таких систем (програмно-технологічного комплексу розпізнавання бібліографічної інформації в текстових файлах з рефератами газетних статей) у ЦНБ довела її ефективність.

1. Першиков В.И., Савинков В.М. Толковый словарь по информатике. - М.: Финансы и статистика, 1991. - 543 с.
2. Информатика / Под ред К.В.Тараканова. - М.: Книга, 1986. - 304 с.
3. ISO 2709 - 1981: Документация - Формат для обмена библиографической информацией на магнитной ленте.
4. Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. - М.: Изд-во стандартов, 1991. - 127 с.
5. Руководство по применению международного коммуникативного формата UNIMARC. - М.: ГПНТБ России, 1992. - 319 с.

РЕЦЕНЗІЇ

Марина Дмитрієнко

Дослідження історії інтелігенції

(Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Сталінщина і доля західноукраїнської інтелігенції (20 - 50-ті роки ХХ ст.) - К.: Наук. думка, 1994. - 350 с.).

Серед українських етнічних земель західний регіон посідає унікальне місце в національній історії. Знайомство західноукраїнців з «владою пролетаріату» розпочалося в 20-ті роки через культурні та наукові зв'язки з УСРР, сумнозвісного 1939, після приєднання регіону до СРСР воно вже набуло майже канонічних для сталінізму «взаємовідносин». Історія західноукраїнської інтелігенції, зокрема її взаємин з радянською владою за доби сталінізму, й стала предметом наукового дослідження, результати якого репрезентовано в обговорюваній книзі.

Як справедливо зазначають автори, можливість повноцінного дослідження історії інтелігенції в тоталітарну добу з'явилася тільки в останні роки, коли було скасовано цензурні обмеження на друковану продукцію та відкрилися спецфонди архівів. Головні міркування, якими дослідники керувалися в цій праці, доволі повно викладено в наступній цитаті: «Поділяючи думку, що на сучасному етапі розвитку вітчизняної історіографії новітньої історії України першорядне значення має, насамперед, навіть не розвиток теорії (так званої історіософії), а звичайне буденне накопичення фактів, автори прагнули розглянути життєвий і творчий шлях не лише осіб, так би мовити, «першого ряду» (до чого традиційно тяжіє історіографія), а й «рядових» інтелігентів, уродженців західноукраїнських земель, без з'ясування якого неможливе об'єктивне відтворення складної і суперечливої картини взаємодії Західної і Східної України в 1920-х - на початку 1950-х років» (с.12). Монографія є колективним витвором істориків Олександра Рубльова та Юрія Черченка, відомих за численними публікаціями, що стосуються періоду сталінізму на західноукраїнських землях. Чотири розділи праці: «І. Участь західноукраїнської інтелігенції у здійсненні політики українізації в УСРР (1923 -

початок 1930-х років)», «ІІ. Наукові та культурні зв'язки інтелігенції УСРР та Західної України у 20 - 30-х роках», «ІІІ. «Похід на галичан» та масові репресії щодо української інтелігенції у 30-х роках», «ІV. Ставлення громадськості Західної України до утвердження тоталітаризму в УСРР (кінець 20-х - 30-ті роки)», - написані О.Рубльовим; два заключні: «У. Політика нової влади щодо західноукраїнської інтелігенції після возз'єднання (вересень 1939 - червень 1941 р.)» і «УІ. Сталінщина і західноукраїнська інтелігенція (40-ві - початок 50-х років)», - Ю.Черченком.

У книзі розглядається вельми широкий спектр проблем, пов'язаних з історією західноукраїнської інтелігенції; повернення в радянську Україну, співробітництво з радянською владою, участь у процесі «коренізації», наукові та культурні зв'язки, ідеологічні впливи, соціально-психологічне сприйняття сталінського режиму, особливості національної самосвідомості та вже традиційна за останні роки проблема долі інтелігенції у 30 - 50-ті роки. Монографія серед низки інших праць виділяється насиченою джерельною базою. В ній широко використано недоступні раніше для істориків архівні матеріали, зокрема архіви Служби безпеки України. Залучено також епістолярну спадщину, спогади, мемуари визначних науковців, партійних керівників, діячів культури, освіти, зрештою, звичайних сучасників тоталітарного режиму. В процесі висвітлення канви історичних подій у монографії враховано також фактичний матеріал та дослідницькі підходи, подані в студіях зарубіжних українознавців Джона Армстронга, Ярослава Білінського, Богдана Кравченка, Джеймса Мейса, Олега Геруса, Петра Мірчука та ін.

Послідовно досліджено в книзі основні етапи радянської політики щодо західноукраїнської інтелігенції, її склад та чисельність у різні періоди, роль та функції в державному будівництві й народному господарстві. Простежено життєві шляхи та

долі окремих осіб з перспективи названої проблематики. Джерельну вартість праці підвищує ряд документальних додатків, матеріали архівів СБУ, зокрема «Заява письменника Я.О.Галана прокурору УСРР з проханням переглянути справу його дружини Г.І.Галан (Геник)», «Лист дирекції Інституту суспільних наук Львівської філії АН УСРР № 424-а від 24 серпня 1956 р. до ЦК Компартії України та прокуратури УСРР з проханням з'ясувати долю та дати оцінку діяльності відомого діяча галицької соціал-демократії С.Г.Вітика, який був репресований у 1930-х роках в УСРР» тощо. Ці додатки виконують й ілюстративну функцію, подаючи під різними кутами зору тогочасні історичні реалії.

Документальний матеріал викладено логічно й послідовно, і всю книгу написано гарною літературною мовою, що робить її приступною широкому загалу читачів, які мають добру нагоду отримати відносно повне уявлення про ряд визначних особистостей, діяльність та доля яких і досі залишається маловідомою для сучасників, а також про загальні контури цієї трагічної епохи. Обгрунтовані та закономірні висновки авторів дослідження пояснюють використання механізму перманентних репресій, морального цькування як провідного засобу політики радянської щодо західноукраїнського населення для його інтегрування в тоталітарну систему.

Зважаючи на нерівномірність розробки дослідницьких проблем з історії тоталітарної доби в Україні та значну наукову цінність вміщених у монографії матеріалів, вона певною мірою компенсує існуючий брак подібної літератури і добре прислужиться численним дослідникам української культури.

